

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Kfv.VII.37.484/2020/6.

A tanács tagjai: Dr. Zanathy János
a tanács elnöke
Dr. Farkas Katalin
előadó bíró
Dr. Bérces Nóra
bíró

A felperes:

A felperes képviselője: dr. Tibold Csaba ügyvéd

Az alperes: ...Megyei Kormányhivatal

Az alperes képviselője:

A per tárgya: közigazgatási határozat felülvizsgálata

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A felülvizsgálni kért jogerős határozat:

Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 103.K.27.066/2020/3.

Rendelkező rész

A Kúria a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 103.K.27.066/2020/3. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A felperes köteles megfizetni a magyar államnak külön felhívásra 540.000 (ötszáznegyvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

Tényállás

[1] ... 2017. januárban, ...2018. július 2-án létesített munkaviszonyt alperesnél, azonban előzetes munkaköri alkalmassági vizsgálaton csak ... vett részt. ...ügyvezető sertések részére vizes dagonyázó kialakítása céljából 2018. augusztus 9-én utasította ... munkavállalót, akit egyben a munka irányításával is megbízott, hogy a dagonyázóból a többletvíz elvezetése céljából mintegy 12 méter hosszú árkot ásson árokásó géppel. A kiásott árok mintegy 6 méter hosszú, kb. 2,5 méter mély és 1-1,2 méter széles függőleges falú volt, a falak állékonysága semmilyen módon nem került biztosításra. ... feladata az ároktól kb. 20-25 méterre egy elektromos kerítés telepítése, illetve ... részére segítségnyújtása volt. Az ügyvezető a feladatok kiosztásakor megtiltotta a munkavállalóknak, hogy a kiásott árokba bemenjenek és ott munkát végezzenek. A munka kiosztását követően a munkavégzés helyszínét elhagyta. 12 óra 58 perc körüli időben ... észlelte, hogy ... a munkaárokba kb. 3 méterre begyalogolt, a frissen kiásott, laza szerkezetű, függőleges falú munkaárok oldalfala ráomlott, amely a munkavállaló halálát okozta.

[2] Az alperes a 2018. október 17. napján kelt ... számú határozatában 12 pontban rögzítette a munkavédelmi szabálytalanságokat és kötelezte a felperest ezek megszüntetésére. A 12 pontból az 1.-3. pontban foglalt munkavédelmi szabálytalanságok miatt és arra tekintettel, hogy a munkáltató két munkavállaló egészségét, testi épségét súlyosan veszélyeztette, amelynek időtartama hosszabb volt, a munkáltató mulasztása miatt következett be a halálos munkabaleset, ezért a felperest 5.400.000 forint munkavédelmi bírsággal sújtotta. A határozat 1. pontjában rögzítette, hogy ... munkavállaló előzetes munkaköri alkalmassági vizsgálaton nem vett részt annak ellenére, hogy 2018. július 2. napjától a felperes alkalmazásában állt, ... munkavállaló pedig a 2017. januári munkaviszony létesítését követően csak 2018. augusztus 13-án vett részt előzetes munkaköri alkalmassági vizsgálaton. Mulasztásaival a felperes a munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről szóló 33/1998. (VI.24.) NM rendelet (Rov.) 4. § (1) bekezdés a) pontja, a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (Mvt.) 82. § (2) bekezdés g) pontja és az építési munkahelyekre és az építési folyamatok során megvalósítandó minimális munkavédelmi követelményekről szóló 4/2002. (II.20.) SzCsM-EüM együttes rendelet (Rép.) 2. számú melléklet 1. pontja megszegésével járt el. A 2. pontban rögzítette az alperes, hogy a felperes az érintett munkavállalók részére a földmunkához fejtámaszt sisakot, mint egyéni védőeszközt nem biztosított, ezzel a Rép. 4. számú melléklet I. fejezet 19.1. pontja és 1. számú melléklet 1. és 2. pontjaiba, valamint az Mvt. 82. § (2) bekezdés e) pontjába ütközően járt el. A határozat 3. pontjában az alperes megállapította, hogy a felperes a munkaárok falainak állékonyságát biztosító megoldást nem alkalmazott, dúcolást, illetve rézsűzést nem végzett, a munkaárok ásása a baleset bekövetkeztekor nem fejeződött be. A felperes a mulasztásával a Rép. 4.számú melléklet I. fejezet 1.5. és 1.6. pontjaiba, valamint a 4. számú melléklet III. fejezet 10.1. pont a) alpontjába ütközően járt el.

[3] A munkavédelmi bírság kiszabását ezekre a mulasztásokra tekintettel az Mvt. 82. § (1) és (2) bekezdés e) és g) pontjaira, (3) bekezdésére, továbbá a munkavédelmi bírság mértékére és kiszabására vonatkozó részletes szabályokról szóló 273/2011. (XII.20.) Korm. rendelet (Krm.) 4. §-a, 6. § (1)-(5) bekezdése, 7. § (1)-(2) bekezdése rendelkezéseire alapította.

Kereseti kérelem és védírat

[4] A felperes kereseti kérelmében az alperes határozatát kizárólag annak 2. és 3. pontjai, valamint az 1.-3. pontok alapján kiszabott mulasztási bírságra vonatkozóan vitatta és kérte a határozat hatályon kívül helyezését. Álláspontja szerint az alperes a tényállást tévesen állapította meg. A határozat 1. pontjában foglalt kötelezés alapját képező mulasztás nem

súlyos, mivel a munkavállalók nem fokozottan baleseti veszélyekkel járó tevékenységet végeztek, illetőleg nem olyan munkakört töltöttek be. A 2. és 3. pontokban foglalt következtetések alapját képező mulasztások nem valósultak meg, mert nem szervezett munkavégzésről volt szó, továbbá ... nem építési munkahelyen, nem építési munkafolyamat során és nem súlyosan veszélyeztetett munkaterületen dolgozott. Az alkalmazott jogkövetkezmény sem felel meg az anyagi jogszabályoknak, mert a súlyos veszélyeztetés nem valósult meg, halálos baleset bekövetkezésének oka nem a munkáltató mulasztása, hanem a munkavállaló kizárólagos és elháríthatatlan, utasításellenes magatartása volt, ezért az 5-ös, illetve a 10-es szorzó alkalmazása indokolatlan volt. Hivatkozott arra, hogy az alperes álláspontjával szemben az épített dagonya nem építmény, nem melléképítmény, az alagsövezés sem építési tevékenység, hanem mezőgazdasági meliorációs tevékenység. A munkahely és a munkaterület elkülönült egymástól, munkahely ...külterülete volt, a munkaterület pedig a telken belül kijelölt terület, ahol a tényleges munkavégzés zajlott. A munkáltató esetében két egymáshoz nem kapcsolható munkaterület volt, az egyik a villanypásztor telepítés területe, a másik pedig az árokkiemelése alagsövezéshez terület. A villanypásztor telepítése, amely ... munkavállaló feladata volt, nem tekinthető veszélyes tevékenységnek. A két kijelölt munkavégzési terület egyike sem volt építési munkaterület, a tevékenységeket nem kellett sem terveztetni, sem engedélyeztetni, nem írja elő jogszabály a munkavédelmi koordinátor alkalmazását sem, ezért fejtű sisakot sem kellett biztosítani.

[5] Az előzetes munkaköri alkalmassági vizsgálat hiánya, súlyos veszélyeztetés hiányában az 5-szörös szorzó alkalmazását nem teszi lehetővé és ez a munkáltatói mulasztás nem áll okozati összefüggésben a halálos eredménnyel járó munkabalesettel sem. Kifogásolta a felperes, hogy az alperes nem értékelte a munkavállaló utasításellenes magatartását, továbbá, hogy a baleset munkabaleseti jellegét az alperes az Mvt. 84. § (1) bekezdés h) pontjában biztosított jog ellenére nem állapította meg. Mindezekre figyelemmel az alperes téves jogi álláspontja folytán a munkavédelmi bírságot is jogszabályba ütközően szabta ki.

[6] Az alperes védiratában a kereset elutasítását kérte határozatában foglalt jogi és ténybeli indokai fenntartásával. Előadta, hogy a felperes nem fokozott baleseti veszéllyel járó munkakörök előírásainak megszegése miatt részesült munkavédelmi bírságban, hanem azért, mert a munkavállalók foglalkoztatásukat megelőzően munkaköri alkalmassági vizsgálaton nem vettek részt. Hivatkozott arra, hogy a felperes a tevékenységet és a munkavégzések helyét összemossa, ... kerítés telepítése és ... árokásása egyaránt építési tevékenységnek minősül, ezért a Rét.-ben előírt munkavédelmi szabályokat kellett alkalmazni, továbbá az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (Éptv.) rendelkezései értelmében a munkavállalóknak munkavédelmi sisakot kellett volna viselniük. A Rét. határozatban hivatkozott rendelkezései az építkezés valamennyi szakaszára vonatkoznak, így nemcsak a munkagödörben történő tartózkodásra, munkavégzésre, hanem arra is, hogy folyamatosan kell a talaj állékonyságát dúcolással, részűzéssel biztosítani. Téves a felperes azon álláspontja, mely szerint ... munkavállalónak kizárólag a kerítés építés helyszínén elszenvedett balesete minősülhetne munkabalesetnek.

[7] Az alperes a bírság mértékénél értékelte a munkavállaló közrehatását. Az árok falának beomlása, a munkavállaló fulladásos halála önmagában kimeríti a súlyos veszélyeztetés fogalmát a Rét. rendelkezései alapján. A dúcolás, mint biztonsági berendezés az Mvt. 82. § e) pontjába sorolható, annak hiánya különösen súlyos veszélyeztetést jelent.

[8] Az alperes kitért arra, hogy azért nem minősítette a balesetet munkabalesetnek, mert azt maga a munkáltató tekintette annak a 2018. augusztus 30. napján megküldött munkabaleseti jegyzőkönyv tanúsága szerint. A munkahely és a munkaterület elhatárolása körében előadta, hogy a munkavállalók az eszközeiket, élelmiszerüket a gödör mellett tárolták, így időnként annak közelében tartózkodtak, amelyről az ügyvezető tudott. ... a

veszélyes munkakörnyezetben való tartózkodása miatt volt elsősorban veszélyeztetve. A munkáltató szervezési intézkedései csekély hatékonysággal bírtak, lehetősége lett volna a munkaárok állékonyságának biztosítása, amelyet elmulasztott. A munkavállaló előírás ellenes munkavégzése nem mentesíti a felperest a súlyos veszélyeztetés elkövetése alól.

Az elsőfokú ítélet

[9] A bíróság a felperes keresetét elutasította. Megállapította, hogy a felperesi tevékenységek építési tevékenységek az Mvt. 87. § 5. pontja alapján, ezért a Rép. előírásai vonatkoznak rá a felperes által hivatkozott a Mezőgazdasági Biztonsági Szabályzat kiadásáról szóló 16/2001 (III.3.) FVM rendelet (FVM) 4.2.2., 8.3.6., és 8.3.7.rendelkezéseivel szemben. A felperes a melioráció tevékenysége keretében árkot ásott, mely árok munkaároknak minősül és a munkaárokra vonatkozó előírásokat a Rép. 2. számú melléklet 1. pontja, illetőleg 7. pontja tartalmazza. A felperes sem vitatta, hogy ... földmunkát, árokásást végzett annak érdekében, hogy abba csöveket fektessenek le. Az alperes helyesen állapította meg, hogy ez a tevékenység munkavégzés, az árok munkaárok, amelyre a Rép. előírásait kell alkalmazni. A tanúvallomások alapján a kiásott munkaárokba elhelyezett vízelvezető cső helyreigazítása is a munkavállalók feladata volt, ez a munka ... feladatát is képezte.

[10] A Rép. 4. § (1) bekezdés a) pontja alapján előzetes munkaköri alkalmassági vizsgálatot kellett volna végezni a két munkavállalónál, amely nem vitatottan nem történt meg. Az Mvt. 82. § (2) bekezdés d) pontja alapján a munkavállalók tevékenysége fokozott veszélyt jelentő munkának és körülmények között végzett tevékenységnek minősül, amely körben az elmulasztott előzetes orvosi vizsgálattal a felperes a munkavállalók életét, testi épségét vagy egészségét súlyosan veszélyeztette.

[11] A bíróság megállapította, hogy a munkavállalók által végzett tevékenység földmunkákkal érintett munkaterületen történt, amely az 1. pontban kifejtettek szerint építési munkahelyen való munkavégzésnek minősült, így a Rép. 1. számú melléklet 1. és 2. pontja alapján, valamint a 4. melléklet 19.1. pontja értelmében a fejtű sisak viselése kötelező lett volna. Ez a mulasztás is az Mvt. 82. § (2) bekezdés e) pontjában felsorolásra került, így a munkavállalók életét, testi épségét vagy egészségét súlyosan veszélyeztette.

[12] A Rép. 4. számú melléklet I. fejezetének 1.5. pont és 1.6. pontjai értelmében az építési munkagödrök, árkok falait – a fal állékonyságot figyelembe véve – úgy kell kitámasztani, rézsűzni vagy más megoldással biztosítani, hogy azok az építkezés valamennyi szakaszában biztosan megőrizzék állékonyságukat. A segédstruktúrák, állványok, illetve munkagödrök és árkok állékonyságát és teherbíró képességét rendszeresen ellenőrizni kell. A felperes nem vitatta, hogy ezen kötelezettségeinek nem tett eleget. A kis mélységű vonalas földmunkára, a 30 perces ároknyitásra, az árok mélységének a terepviszonyok miatti jelentős csökkenésére való felperesi hivatkozás nem jelenti a fenti kötelezettségek alóli mentesülését.

[13] A bíróság megállapította, hogy a Rép. hivatkozott jogszabályhelyei értelmében a munkavállalók fokozott veszélyt jelentő munkák és körülmények között végezték a tevékenységüket, ezért az 1.-3. pontban írt kötelezettségek elmulasztása súlyos veszélyeztetésnek minősült, mely mulasztás időtartama ... esetében 1 év 8 hónap, míg ... esetében 1 hónapnál tovább állt fent. A Rép. megsértése az Mvt. 82. § (2) bekezdés g) pontja alapján minősül súlyos veszélyeztetésnek. A Krm. 6. § (3) bekezdés d) pontja értelmében ha a munkáltató mulasztása miatt halálos munkabaleset következik be, az 10-szeresére emeli a munkavédelmi hatóság által kiszabható munkavédelmi bírság mértékét.

[14] A bíróság nem vizsgálta, hogy az 1.-3. pontokban megjelölt mulasztás mennyiben volt oka a bekövetkezett balesetnek, kizárólag azt, hogy a 3. pontban rögzített munkáltatói mulasztás okozati összefüggésben volt-e a halálos munkabaleset bekövetkeztével. Megállapította, hogy az a munkáltatói mulasztás, hogy a munkaárok falainak állékonyságát

nem biztosította,... munkavállaló halálával okozati összefüggésben van. Nem hivatkozhat a felperes alappal arra, hogy a munkabaleset kizárólag a munkavállaló elháríthatatlan magatartásának a következménye volt, ugyanis a felperes kötelessége volt a munkavállalói megfelelő utasítással való ellátása, az utasítások, tájékoztatások munkavégzést megelőzően történő megadása, továbbá az is, hogy a munkavállalók csak biztonságos munkavégzésre alkalmas állapotban, munkavédelemre vonatkozó szabályok, utasítások megtartásával, munkavédelmi oktatásnak megfelelően végezzenek munkát; a felperes kötelessége lett volna meggyőződni arról, hogy a munkakörülmények megfelelőek-e, a munkavállalók ismerik-e, illetve megtartják-e a rájuk vonatkozó rendelkezéseket. Az alperes a jogszabályok helytálló alkalmazásával a munkavállaló utasításellenes magatartását nem kimentési okként, hanem közrehatásként értékelte mérlegelési jogkörében.

[15] A bíróság mellőzte ... tanúkenti meghallgatását, mivel az alperes nem vitatta és a munkavédelmi bírság mértéke körében értékelte, hogy az ügyvezető a munkavégzés megkezdése előtt kifejezetten megtiltotta a munkaárokba történő bemenetelt vagy tartózkodást. ... és ... tanúkenti meghallgatását a bíróság a Pp. 263. § (4) bekezdés a) pontjára figyelemmel mellőzte, mert „erre vonatkozóan a felperes nem jelölte meg a bizonyítani kívánt tény, a bizonyítási eszközt és a bizonyítási módot, valamint nem indokolta azok bizonyításra való alkalmasságát sem”. Az igazságügyi munkavédelmi szakértő kirendelését a bíróság azért mellőzte, mert a Rép. 4. számú melléklet III. rész 10.1.5. pontja határozza meg, hogy mi a dúcolatlan munkagödör (munkaárok) megengedett mélysége, amely a perbeli esetben 2,5 méter volt, így mindenképpen szükséges lett volna a dúcolás függetlenül attól, hogy abba ténylegesen bemegy-e munkavállaló vagy sem.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[16] Felülvizsgálati kérelmében a felperes kérte a jogerős ítéletnek az alperes határozatára is kiterjedő hatályon kívül helyezését. Érvelése szerint a bíróság az Mvt. 82. § (1) bekezdés (2) bekezdés g) pontját tévesen értelmezte. A (2) bekezdés felsorolásából nem következik, hogy az előzetes munkaköri alkalmassági vizsgálat elmaradása súlyos veszélyeztetés lenne, ezért azt nem lehetett volna figyelembe venni a munkavédelmi bírság kiszabásánál. A Rov. 6. § (1) bekezdés d) pontja gyakoribb időszakos alkalmassági vizsgálatot ír elő a fokozottan balesetveszélyes munkakörben foglalkoztatottaknál, illetve az ilyen tevékenységet végző munkavállalóknál. A Rov. 4. mellékletében felsorolt munkakörök közé, a perbeli munkák nem tartoznak. A felperes valóban elmulasztotta...előzetes alkalmassági vizsgálatát, azonban ez nem minősül olyan, a munkavállalók életét, testi épségét vagy egészségét súlyosan veszélyeztető mulasztásnak, amely a munkavédelmi bírságot megalapozná. Az alperes maga is elismerte, hogy nem a fokozott balesetveszéllyel járó munkakörök előírásainak megszegése miatt szabta ki a munkavédelmi bírságot, hanem az általános munkaköri alkalmassági vizsgálatot hiányolta, tehát a bírság alapjául az Mvt. 82. § (2) bekezdés g) pontja – amely a veszélyes munkahelyen, veszélyes munkaeszközzel vagy veszélyes technológiai folyamatban végzett munka esetére előírt munkaköri alkalmassági vizsgálatok elmulasztását tartalmazza – nem szolgálhatott. Mindebből következően az általános munkaköri alkalmassági vizsgálat hiánya nem tekinthető súlyos mulasztásnak. Mivel egyik munkavállaló vonatkozásában sem állt fenn az előzetes orvosi vizsgálat miatt a súlyos veszélyeztetés, a munkavédelmi bírság kiszabása során az 5-ös szorzó alkalmazása jogszabálysértő volt.

[17] A felperes kifogásolta, hogy az alperes nem jelölte meg a határozatában – indokolási kötelezettségét ezzel megsértve – hogy a munkáltatónak az alkalmassági vizsgálatra vonatkozó kötelezettségét a Rov. melyik rendelkezésére alapozta. A munkavállalók a megelőző időszakban nem végeztek földmunkát, árokásást, amely talajmegcsúszással fenyegethetett, tehát az egy hónapnál tovább fennálló mulasztás nem állapítható meg. Ezért megalapozatlan a bíróság megállapítása, amely szerint ... 1 év 8 hónap, ... 1 hónapnál tovább

volt fokozott veszélynek kitéve. Mindezek alapján a munkavédelmi bírság mértékének megállapításánál 5-ös szorzó alkalmazása jogszabályba ütköző volt.

[18] A felperes kifogásolta, hogy a bíróság szerint ...halálával okozati összefüggésben van az a munkáltatói mulasztás, hogy a munkások falainak állékonyságát nem biztosította, az alperesi határozat nem tartalmazza. A határozatban az alperes azt sem jelölte meg, hogy a munkáltatónak mely mulasztása az, amely miatt a munkabaleset bekövetkezett. A felperes álláspontja szerint a balesetet kizárólag ...munkavállaló elháríthatatlan magatartása okozta. A munkáltató semmilyen szabálytalanságot nem követett el, ami a munkabaleset okaként értékelhető lenne. A bírság megemeléséhez a Krm. 5. § (3) bekezdése értelmében az szükséges, hogy a munkabaleset az egészségkárosodás, súlyos munkabaleset, illetve halálos munkabaleset a munkáltató mulasztása miatt következzen be, azaz a munkáltató mulasztása és a baleset bekövetkezése között ok-okozati összefüggés álljon fenn, azaz a munkáltató mulasztása miatt kellett volna bekövetkeznie a halálos munkabalesetnek ahhoz, hogy a 10-es szorzó alkalmazható legyen.

[19] A felperes hivatkozott további, így a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (Kp.) 78. § (2) bekezdése, 78. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) bizonyításra és a Kp. 84. § (2) bekezdése alapján határozatra vonatkozó – közelebbről meg nem határozott – rendelkezései súlyos megsértésére. Álláspontja szerint a megállapított tényállás több esetben ellentétes az eljárás során keletkezett iratokkal, amely az ügy érdemi elbírálására kihatással volt. E körben előadta, hogy az elsőfokú ítéletben rögzített tényállással szemben ... munkavállaló a munkáltatói jogkör gyakorlójától a földmunka végzésére, víz elvezetésére lefektetni kívánt cső elhelyezéséhez szükséges árok kiásására, ...munkavállaló pedig az elektromos kerítés telepítésének munka végzésére, a fűlek oszlopra történő felszegezésére kapott utasítást. Egyik munkavállalónak sem volt feladata a gödör kiásása után a csövek gödörbe helyezése. A bíróság a munkabaleseti jegyzőkönyvre, a kivizsgálási jegyzőkönyvre, ... meghallgatásáról készült jegyzőkönyvre, az ezekből kiragadott tömondatokra való hivatkozása megalapozatlan. A bíróság figyelmen kívül hagyta az alperes határozatának erre vonatkozó, a felperesi előadással egyező megállapítását is.

[20] ... munkavállaló nem építési tevékenységet végzett, hanem villanypásztor telepítését, nem dolgozott építési munkaterületen, munkavégzésének helye az árokásástól jóval távolabb másik munkaterületen volt, ezért számára munkavédelmi sisak biztosításának kötelezettsége nem terhelte a munkáltatót, tehát ez sem lehet alapja a munkavédelmi bírság kiszabásának.

[21] A felperes érvelése szerint a bíróság a történeti tényállást köteles megállapítani, azt, ami megtörtént, ami a jövőben történt volna, az nem képezheti a döntés alapját. A bíróság a megállapított tényállást ... tanúvallomásából kiragadott tömondatokra alapozza, ugyanakkor sem a munkavállaló, sem a munkáltató ügyvezetője tanúkénti meghallgatását nem tette lehetővé a kijelentéseik tisztázására. Iratellenes az az ítéleti megállapítás, hogy a felperes 2018. augusztus 13-án bejelentette... munkavállaló munkavégzés közben bekövetkezett halálát, mivel az iratokból is megállapítható, hogy a munkavállaló a munkáltató utasítása ellenére ment be az árokba, ott munkavégzési kötelezettsége nem volt.

[22] Az alperes joghatályos felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

[23] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott az alábbiak szerint.

[24] A Kúria a jogerős ítéletet kizárólag a felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem keretei között vizsgálta felül [Kp. 115. § (2) bekezdése, 108. § (1) bekezdése].

[25] A Kúria mindenekelőtt rögzíti, hogy a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 103.K.27.792/2018/13. számú ítéletét, amelyben a felperes keresetét elutasította a Kfv.X.37.541/2019/5. számú végzésével hatályon kívül helyezte és a közigazgatási és munkaügyi bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A Kúria a végzésében kiemelte, hogy az alperes határozatában nem arról döntött, hogy a munkavállaló halálos eredménnyel járó balesetért ki a felelős, hanem kizárólag azt vizsgálta, hogy követett-e el a felperes munkavédelmi szabályszegéseket. A munkavédelmi szabályok betartása attól függetlenül a munkáltató kötelezettsége, hogy baleset bekövetkezik-e vagy sem. Jelen esetben a bekövetkezett baleset volt az az ok, amely okot szolgáltatott az alperesnek arra, hogy vizsgálja meg, hogy a felperes mint munkáltató a munkavédelmi szabályok betartásával járt-e el. A munkáltató a munkavédelmi kötelezettségei megszegése miatt indult hatósági eljárásban bizonyíthatja, hogy a terhére rótt munkavédelmi szabálysértéseket nem követte el és azt is, hogy ezen munkavédelmi kötelezettségeinek megtartására nem is volt köteles, továbbá az elkövetett szabálysértések nem állnak okozati összefüggésben a bírságnövelő tényezőként figyelembe vett munkabalesettel.

[26] A felperes keresetlevelében az alperes által 12 pontban megállapított munkavédelmi hiányok és azok megszüntetésére vonatkozó rendelkezések közül csupán az 1-3 pontokban feltüntetett munkavédelmi hiányosságokat és az azok miatt előírt kötelezéseket, valamint a kiszabott munkavédelmi bírságot vitatta.

[27] Az alperes határozatának 1.-3. pontjaiban – az Mvt., a Rov., a Rép. és a Krm. megjelölt rendelkezéseire alapítottn – azt rőtt a felperes terhére, hogy ... és .. munkavállalók előzetes munkaköri alkalmassági vizsgálaton nem vettek részt, a munkavállalók részére fejjvédő sisakot, mint egyéni védőeszközt nem biztosított, a halálos eredménnyel járó munkabaleset helyszínét jelentő munkaárok falainak állékonyságát nem biztosította. A felperes az eljárás során mindvégig vitatta, hogy építési tevékenységről lenne szó és ekként a Rov. és a Rép. szabályai alkalmazhatók lennének, hogy a munkáltató olyan súlyos, a munkavállalók életét, testi épségét, egészséget veszélyeztető magatartást vagy mulasztást tanúsított volna, amely a bírságnövelő tényezők alkalmazására jogalapot szolgáltatott volna, illetve amely ok-okozati összefüggésben állna a bekövetkezett munkabalesettel. Vitatta a megállapított tényállást is annak iratellenességére hivatkozással.

[28] Az ügyben abban a kérdésben kellett dönten, hogy a felperest, mint munkáltatót súlyos veszélyeztetés terheli-e, és ezt lehetett-e súlyosító körülményként értékelni.

[29] A Krm. 6. § (2) bekezdés d) pontja alapján, ha a munkavédelmi hatóság a hatósági eljárás során azt állapítja meg, hogy a munkavállaló súlyos veszélyeztetésének időtartama bizonyítottan egy hónapnál tovább fennállt, 5-szeresére emeli meg a munkavédelmi bírság mértékét. A (3) bekezdés d) pontja alapján, ha munkáltató mulasztása miatt halálos munkabaleset következett be, 10-szeresére emeli meg a munkavédelmi hatóság a munkavédelmi bírság mértékét.

[30] A bíróság helyesen állapította meg, hogy a súlyos veszélyeztetés az építőipari tevékenységre tekintettel áll fenn, az alábbiak szerint.

[31] Az Éptv. 2. § 8. és 15. pontjai szerint építési tevékenység az építmény, építményrész, épüleategyüttes megépítése, átalakítása, bővítése, felújítása, helyreállítása, korszerűsítése, karbantartása, javítása, lebontása, elmozdítása érdekében végzett építési-szerelési vagy bontási munka végzése (az építmény az épület és műtárgy gyűjtőfogalma). Műtárgy mindazon építmény, ami nem minősül épületnek és épület funkciót jellemzően nem tartalmaz (pl. út, híd, torony, távközlés, műsorszórás műszaki létesítményei, gáz-, folyadék-, ömlesztett anyag tárolására szolgáló és nyomvonalas műszaki alkotások).

[32] A fentebb írt jogszabályi rendelkezésből következően az árokásás építési tevékenységnek minősül.

[33] A felperes vitatta, hogy mindkét (... és ...) munkavállaló feladata lett volna az árokásási tevékenység. Érvelése szerint a halálos balesetet szenvedett munkavállaló feladata kizárólag a villanypásztor telepítése volt, a földmunkától jóval távolabb, kb. 20 méterre eső területen. E körben a bizonyítékok téves értékelését állította.

[34] A Kp. 78. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 279. § (1) bekezdése alapján a közigazgatási bíróság a perben jelentős tényeket a felek tényállításainak és perben tanúsított magatartásának, valamint a per tárgyalása során megismert bizonyítékoknak és egyéb peradatoknak az egybevetése, egyenként és összességében történő értékelése alapján a meggyőződése szerint állapítja meg [Kfv.X.37.885/2019/6., Kf.VII.40.406/2020/8.]. A közigazgatási perrendtartásban is érvényesülő alapvető elv, hogy a bizonyítékok mérlegelésével megállapított tényállás – ha az nem iratellenes, vagy nem okszerűtlenül, logikai ellentmondást tartalmazó módon történt a bizonyítékok mérlegelése – a felülvizsgálati eljárásban nem bírálható felül, azaz nem állapítható meg a jogszabálysértés, ha a kérelem a bizonyítékok okszerű mérlegelését támadja (BH1993.768., BH1998.401.). Ha a bíróság által megállapított tényállása iratellenes, okszerűtlen vagy logikai ellentmondást tartalmaz, a jogszabálysértés megállapítható, azaz a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen mérlegelése megalapozza a felülvizsgálati kérelmet (BH1994.196., BH1998.401., BH1999. 44.).

[35] A Kúria kiemeli, hogy a munkabaleseti jegyzőkönyvből, a hatóság meghallgatási jegyzőkönyveiből, ... munkabiztonsági és emelőgép szakértő szakvéleményéből az volt megállapítható, hogy a perbeli napon ... munkavállaló feladata árokásó géppel az árok kiásása, ... munkavállaló feladata a mintegy 20 méterrel távolabbi helyen lévő kerítés építése volt. Valóban elhangzott a halálos baleset bekövetkeztének a napján a munka kiosztásakor, hogy majdan, ha elkészül az árok, akkor a felszíni összeillesztést követően a csöveket felülről be kell majd eresztetni az árokba, amely munkálatokban a ... is részt kellett volna venni....ügyvezető azt is elmondta, hogy ez három emberes munka lett volna, a harmadik ember azonban, aki ebben a munkában részt vett volna aznap nem dolgozott. Azt, hogy erre a munkára mikor került volna sor az árokásást befejezését követően, nem állapítható meg. A balesetet vizsgáló állami tisztviselő ... és ...a balesetvizsgálatot jóváhagyó főosztályvezető által készített összefoglaló jelentésből szintén ez a tényállás volt megállapítható. Rögzítésre került, hogy ... munkavállaló feladata a munkabaleset hetében a dagonyázó gödrök köré létesítendő villanypásztor építése volt, amelynek helyszíne kb. 20 méter távolságra volt a baleset helyszínétől. ... munkavállalónak a villanypásztor vezető fűleit kellett felszerelnie, amíg ... a géppel ásott. ...munkavállalónak a földkitermelő munkában a baleset napján csak annyi szerepe lett volna, hogy a vízelvező csövek összeillesztésében és a kiásott árokba történő begördítésében vett volna részt az árokásás befejeztével. A tanúvallomások szerint kézzel semmiféle földmunkát nem kellett végezni, az árokba bemenni sem kellett, ezt az ügyvezető kategorikusan megtiltotta. Ennek ellenére ... az árokba 3 méter mélyre bement egy ásólappal a kezében. A baleset közvetlen okaként..munkavállaló utasításellenes cselekedete és a munkaárok szakadó lapjának megterhelése, közvetett okaként a geológiai, hidrológiai és talajmechanikai vizsgálatok hiánya, az állékonyságról való gondoskodás elmulasztása, a munkagép kezelője szakmai ismeret hiányossága, valamint biztonsági és egészségvédelmi koordinátor, és biztonsági és egészségvédelmi terv hiánya került megjelölésre. A baleset megelőzhető lett volna, ha ...munkavállaló betartja a munkairányító utasítását, a munkáltató gondoskodik a megfelelő vizsgálatok elvégzéséről (biztonságtechnikai, egészségvédelmi, geológiai, hidrológiai, talajmechanikai) és dúcolást alkalmaz. A munkabiztonsági és emelőgép szakértő vizsgálati jegyzőkönyvből megállapítható volt, hogy a cső lefektetése a baleset napján még nem volt feladatként kiadva a munkavállalók számára. A felperes

mindvégig kitartott azon álláspontja mellett, hogy a halálos munkabaleset napján ...munkavállalónak árokásással kapcsolatos munkája nem volt, feladatát kizárólag a kerítés telepítés képezte, a halálos munkabaleset bekövetkeztének az egyedüli oka a munkavállaló utasításellenes magatartása volt. A munkáltató mulasztásai ok-okozati összefüggésben a bekövetkezett halálos munkabalesettel nem állnak.

[36] Az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékokat, a megelőző eljárás tényeivel összevetve értékelte, azonban tévesen állapította meg, hogy ...munkavállaló feladatát képezte az árokásás. Ez a téves megállapítás azonban nem eredményezhette a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését vagy a munkavédelmi bírság mértékének a csökkentését a következők miatt.

[37] A Rép. 1. §-a szerint e rendelet hatálya az Mvt. 87. §-ának 5. pontjában meghatározott azon munkahelyekre terjed ki, amelyek építési munkahelynek minősülnek, és ahol szervezett munkavégzés keretében külön jogszabály szerinti építmény létesül, vagy építési tevékenység valósul meg. Az Mvt. 87. § 5. pontja határozza meg a munkahely fogalmát. E szerint munkahely minden olyan szabad vagy zárt tér, ahol munkavégzés céljából vagy azzal összefüggésben munkavállalók tartózkodnak.

[38] Nem vitatottan ...munkavállaló az árok közelében végezte villanypásztor telepítési, kerítés építési munkáját, ily módon a Rép. hatálya kiterjedt erre a munka folyamatra is, azaz a Rép. rendelkezései alkalmazandók volt a perbeli esetben is.

[39] A Rép. alkalmazásában súlyos veszélyeztetés az, amelyet jogszabály annak minősít, továbbá amely a baleset, betegség bekövetkezésének magas valószínűségét jelenti, és amelynél a nagymértékű károsodás várható, különösen a súlyos munkabaleset, foglalkozási megbetegedés vagy fokozott expozíció [Rép. 2. § c) pont]. A Rép. 2. számú melléklet 1. pontja szerint az építési munkahelyen dolgozók biztonságára és egészségére fokozott veszélyt jelentő munkák és munkakörülmények közé tartoznak azok a munkák, amelyek talajmegcsúszás következtében betemetéssel veszélyeztetik a munkavállalót.

[40] A fentiek alapján a munkavállalók fokozott expozíciónak voltak kitéve, amely alapján helyesen állapította meg az alperes a súlyos veszélyeztetést.

[41] Az alperesi határozatban az összesen 12 pontban felsorolt – és csak három pont tekintetében vitatott – munkavédelmi szabályszegések a maguk összességében mindenképpen megalapozzák a súlyos veszélyeztetést, amelyek közül legalább egy lényeges elem –az előzetes munkaköri alkalmassági vizsgálat hiánya – egy hónapnál hosszabb ideje állt fenn. Arra vonatkozóan nincsen peradat, hogy az árok kiásása, ily módon az árok dűcolatlansága, vagy a fejtű sisak hiánya (még amennyiben – ez utóbbi tekintetében – az elhunyt munkavállaló vonatkozásában a felperes mulasztása megállapítható is lenne) hónapok óta, fennállt volna. Tekintettel azonban arra, hogy előzetes munkaköri alkalmassági vizsgálat hiánya, mint a munkavállaló súlyos veszélyeztetésének időtartama bizonyítottan egy hónapnál tovább fennállt, az alperes jogszerűen emelte meg 5-szeresére a munkavédelmi bírság mértékét [Krm. 6. § (2) bekezdés d) pont].

[42] Ezt követően azt kellett vizsgálni, hogy a munkavédelmi bírság kiszabásának alapjául szolgáló munkáltatói mulasztásokkal (előzetes munkaköri alkalmassági vizsgálat, fejtű sisak és dűcolás hiányával) okozati összefüggésben következett-e be ... halálos munkabalesete.

[43] ... munkavállaló halálos munkabalesete két okra vezethető vissza: az utasítás ellenes munkavégzésére, és arra, hogy a munkáltató elmulasztotta az árok dűcolását, az oldalfalak megtámasztásáról egyáltalán nem gondoskodott, állékonyságát nem biztosította. Ez utóbbi mulasztást az alperesi határozat 3. pontja kifejezetten tartalmazza, és az erre vonatkozó határozati megállapítást a felperes sem vitatta. Ehhez képest a munkavállaló közrehatásának (a munkáltatói utasítást megszegve ment le az árokba) nincs jelentősége a munkabaleseti

minősítés szempontjából. Munkabaleset ugyanis az a baleset, amely a munkavállalót a szervezett munkavégzés során vagy azzal összefüggésben éri, annak helyétől és időpontjától és a munkavállaló (sérült) közrehatásának mértékétől függetlenül [Mvt. 87. § 3. pont]. A munkavállaló – egyébként nem vitatott, de a felperes álláspontjával szemben nyilvánvalóan nem kizárólagos és nem is elháríthatatlan – közrehatásának a bírság mértéke megállapítása körében lehet jelentősége, amit az alperes értékelt is [Krm. 7. § (2) bekezdés b) pont]. Az, hogy a veszélyeztetés megvalósulásában a munkavállaló szabályszegő magatartása is közrejátszott, önmagában nem alkalmas annak kizárására, hogy a baleset a munkáltató mulasztásával okozati összefüggésben következett be.

[44] Az alperes – a fentebb kifejtettekre tekintettel – jogszabálysértés nélkül, a Krm. 6. § (3) bekezdés d) pontja helytálló alkalmazásával emelte meg a munkáltató mulasztása miatt bekövetkezett halálos munkabaleset miatt 10-szeresére a munkavédelmi bírság mértékét.

[45] Mindezek alapján a Kúria a jogerős ítéletet – a Kp. 121. § (2) bekezdésének alkalmazásával – hatályában fenntartotta.

Záró rész

[46] Az alperesnek a felülvizsgálati eljárásban költsége nem merült fel, ezért a Kúria a Kp. 35. §-ában foglaltak alapján alkalmazandó, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 82. §-a alapján e körben mellőzte a határozathozatalt.

[47] A pervesztes felperes köteles viselni felülvizsgálati eljárás feljegyzett illetékét is, melyet a Kúria az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 50. § (1) bekezdése szerint állapított meg.

[48] A felülvizsgálati kérelem elleni további jogorvoslat lehetőségét a Kp. 116. § d) pontja zárja ki.

[49] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó Kp. 107. § (1) bekezdése értelmében tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2021. április 7.

Dr. Zánthy János s.k. a tanács elnöke, Dr. Farkas Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Bérces Nóra s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő